http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit10-02-024
DOI: 10.30890/2567-5273.2019-10-02-024

УДК 336.71:657

WAYS OF REFORMING THE ACCOUNTING SYSTEM IN BANKING INSTITUTIONS

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ

Fursova V.A. / Фурсова В. А.
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor / кандидат економічних наук, доцент
Mozgova A. O. / Мозгова А.О.
Master's Degree / магістрант
Ponomareva S. S. / Пономарьова С. С.
Master's Degree / магістрант
National Aerospace University named after M. E. Zhukovsky «KhAI», Kharkiv, Chkalova 17, 61070
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ», Харків, вул. Чкалова 17, 61070

Abstract. *In the article the main aspects of reforming the accounting plan of banking institutions and the peculiarities of preparing their financial statements in accordance with international accounting standards were identified. The plans of accounts before and after the reform were discussed, the advantages and disadvantages of the transition to international standards were outlined.*

Keywords: *financial reporting, International Financial Reporting Standards, bank institutions, account plan.*

Вступ.

Завдяки реформуванню облікової системи бухгалтерська інформація набула ознак цінного ресурсу сучасного банку, який забезпечує ефективність його діяльності та зростання прибутку на тривалий період часу. Тож у вересні 2017 року відбулися значні зміни бухгалтерського обліку в банківських установах, що були тісно пов'язані з побудовою Плану рахунків. Завдяки цьому на сьогоднішній день це є однією з актуальних тем у банківській системі.

Питання щодо особливостей побудови та реформування системи бухгалтерського обліку в банках України були досліджені у працях таких науковців як: М.Б. Камінська, О.Г. Коренєва, В.Д. Олейник, В. А. Фурсова та ін.

Метою статті є аналіз процесу та результатів реформування бухгалтерського обліку та фінансової звітності в банках України, а також окреслення можливих напрямів подальшого вдосконалення реформованої системи обліку та звітності.

Основний текст.

Під час реформування системи бухгалтерського обліку України, основним завданням було зближення Національних стандартів бухгалтерського обліку та Міжнародної фінансової звітності. Дане реформування має вагоме значення для сучасної банківської системи України, так як впровадження МСФЗ має суттєві переваги такі як: формування повної та якісної звітності за єдиними правилами, що буде зрозуміла для усіх користувачів, порівняння діяльності банку з метою подальшого прийняття управлінських рішень, та спрощення перевірки даної

звітності аудиторськими фірмами [1].

У зв'язку з цим 11.09.2017 р., Верховною Радою України був прийнятий Закон «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (щодо удосконалення деяких положень)», метою якого є забезпечення відповідності норм вітчизняного законодавства в бухгалтерському обліку вимогам Директиви ЄС № 2013/34/ЄС [2-3]. Покладаючись на цей закон банківські установи відносяться до категорії підприємств, та зобов'язані складати свою звітність за МСФО. Тож у 2017 році реформування системи банківського обліку почалося саме з прийняття нового Плану рахунків.

Порівняльний аналіз коригувань планів рахунків, діючих у 2009 та 2017 роках детально розглянутий у роботі [4] дає змогу наглядно побачити ключові критерії, що потерпіли значних змін за аналізований період. Так, у класі 1 «Казначейські та міжбанківські операції» головними змінами у новому плані рахунків стали: відміна поділу кредитів, отриманих від Національного банку України, на довгострокові і короткострокові; уточнення способів отримання кредитів від НБУ. Щодо класу 2 «Операції з клієнтами», то відмічено такі зміни: запровадження нових груп рахунків (204,214,224,230-239,241-243,245); скасування груп рахунків, де відображено резерви за наданими кредитами; введення нових груп рахунків 204,214, 224 для обліку придбаних (створених) знецінених кредитів за амортизованою собівартістю. У класі 3 «Операції з цінними паперами та інші активи та зобов'язання» серед ключових змін відзначено: відміна класифікаційного критерію щодо поділу портфеля цінних паперів на торговий, портфель на продаж та погашення та впровадження замість цього ознаки обліку фінансових інструментів за амортизованою вартістю і за справедливою вартістю через сукупний дохід; впровадження групи 368 «Капітальний інструмент з умовами списання/конверсії». У класі «Доходи» ключовими змінами стали: впровадження нового класифікаційного критерію для обліку відсотків доходів за амортизованою вартістю, за справедливою вартістю через прибутки (збитки) або через сукупний дохід; заміна груп рахунків, які обліковують комісійні доходи з 610, 611, 618 на 650, 651, 652; впровадження нових груп рахунків обліку (622, 632, 634, 635). Що стосується витрат, то головні зміни були пов'язані з наступним: впровадження нової класифікації обліку процентних витрат за справедливою вартістю, за справедливою вартістю через прибутки (збитки) або через сукупний дохід; відміна груп рахунків (705, 708, 709), які обліковують процентні витрати за цінними паперами власного боргу. У класі 9 «Позабалансові рахунки» виділено такі зміни: об'єднання груп рахунків 901, 902, 903 в групу 903 під єдиною назвою «отримані гарантії»; скасування груп рахунків 972 і 975, що відображають документи по приватизації; впровадження груп рахунків (922, 923) для обліку валюти і банківських металів до отримання і відправки за контрактами без поставки базового активу, груп рахунків (932, 933) з метою обліку активів до отримання і відправки за контрактами без поставки базового активу [4].

На думку Разборської О.О та Левченко І.А. [5], серед основних проблем

під час переходу до застосування МСФЗ можна виділити:

- низька мобільність та гнучкість до змін процесу впровадження МСФЗ;
- відсутність визначеної єдиної методики для усування розбіжностей між показниками вітчизняної та міжнародної звітності;
- неузгодженість та часті зміни окремих законодавчих норм, що обумовлює необхідність їх постійного моніторингу, неоднозначного їх тлумачення контролюючими органами та банками, що призводить до виникнення помилок;
- наявність великих податкових ризиків, які мають місце у банків при проведенні перевірок податківцями щодо правильності ведення банком бухгалтерського обліку відповідно до МСФЗ;
- низька кваліфікація бухгалтерського персоналу;
- недосконаліть законодавчо-нормативного забезпечення щодо обсягу та змісту фінансової інформації у звітах.

Висновки і пропозиції

Нещодавні зміни у Законодавстві, щодо реформування плану рахунків бухгалтерського обліку банківських установ це суттєве просування до зближення Національних стандартів бухгалтерського обліку та МСФЗ, а в подальшому – можливість повноцінного переходу до міжнародних стандартів фінансової звітності банківських установ України. Це дозволить підвищити інвестиційну привабливість українських банків, розширить можливості виходу на міжнародні фінансові ринки та сприятиме розвитку економіки країни.

Література

1. Степова Т.Г. Реформування системи обліку в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2018. № 22. С. 990-992.

2. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Закон України від 29 січня 2019 р. № 24. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0024500-19.

3. Про затвердження нормативно-правових актів Національного банку України з бухгалтерського обліку. Постанова Правління НБУ від 11 вересня 2017 р. № 89. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ v0089500-17#n516.

4. Фурсова В.А. Реформування системи бухгалтерського обліку в банківських установах. *Економіка та суспільство*. 2018. №18. С. 1034-1044.

5. Разборська О.О, Левченко І.А. Особливості застосування фінансової звітності банківськими установами України за МСФЗ. *Фінанси. Облік. Банки*. 2018. №1 (23). С. 163-169.

Reference

1. Stepova T.H. (2018). Reformuvannya systemy obliku v Ukrayini [Reforming the accounting system in Ukraine]. Hlobal′ni ta natsional′ni problemy ekonomiky [Global and national problems of economy]. № 22. S. 990-992.

2. Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny «Pro bukhhalters′kyy oblik ta finansovu zvitnist′ v Ukrayini» (2019). [On amendments to the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine"] Zakon Ukrayiny vid 29 sichnya 2019 r. № 24 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0024500-19.

3. Pro zatverdzhennya normatyvno-pravovykh aktiv Natsional′noho banku Ukrayiny z bukhhalters′koho obliku (2017). [On approval of normative-legal acts of the National Bank of Ukraine on accounting]. Postanova Pravlinnya NBU vid 11 veresnya 2017 r. № 89. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ v0089500-17#n516.

4. Fursova V.A. (2018). Reformuvannya systemy bukhhalters′koho obliku v bankivs′kykh ustanovakh [Reforming the system of accounting in banking institutions]. Ekonomika ta suspil′stvo [Economy and society]. №18. S. 1034-1044.

5. Razbors`ka O.O, Levchenko I.A. (2018). Osobly`vosti zastosuvannya finansovoyi zvitnosti bankivs`ky`my` ustanovamy` Ukrayiny` za MSFZ [Features of application of financial statements by Ukrainian banking institutions under IFRS]. Finansy`. Oblik. Banky`. [Finances. Accounting. Banks] 2018. №1 (23). Pp. 163-169.

Анотація. *У статті були визначені основні аспекти реформування плану рахунків бухгалтерського обліку банківських установ та особливості складання їх фінансової звітності, згідно міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Більш детально розглянуті плани рахунків до та після реформування, окреслено переваги та недоліки переходу на міжнародні стандарти.*

Ключові слова: *фінансова звітність, Міжнародні стандарти фінансової звітності, банківські установи, план рахунків.*

Стаття відправлена: 24.12.2019 г.

© Фурсова В.А., Мозгова А.О., Пономарьова С.С.